

MỘT SỐ BIỆN PHÁP TỔ CHỨC DẠY HỌC TRỰC TUYẾN CHO HỌC SINH TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ Ở TRƯỜNG PHỔ THÔNG

TS. Chu Thị Mai Hương, ThS. Lê Thị Dung
Trường Đại học Tây Bắc

Tóm tắt: *Nhằm nâng cao kỹ năng tổ chức dạy học trực tuyến cho giáo viên và kỹ năng học tập trực tuyến cho học sinh, bài viết trình bày một số biện pháp tổ chức dạy học trực tuyến cho học sinh trong dạy học môn Lịch sử ở trường phổ thông. Bằng phương pháp nghiên cứu lý thuyết và phương pháp điều tra, khảo sát, nhóm tác giả làm rõ những nội dung: Các mô hình dạy học trực tuyến; Các thao tác cơ bản khi tổ chức dạy học trực tuyến; Đề xuất một số biện pháp tổ chức dạy học trực tuyến cho học sinh trong dạy học lịch sử ở trường phổ thông.*

Từ khóa: *Dạy học trực tuyến, dạy học lịch sử.*

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 với vai trò trung tâm của công nghệ thông tin đã tạo ra những thay đổi đột phá về tư duy và phương thức giáo dục, giáo dục 4.0 hướng tới khai thác tiềm năng công nghệ số và nguồn dữ liệu lớn để tạo ra xu hướng mới, đó là công nghệ giáo dục hay còn gọi là giáo dục kỹ thuật số. Dạy học trực tuyến là xu thế tất yếu để bổ sung cho các phương thức đào tạo truyền thống, nhờ tính tương tác cao dựa trên truyền thông đa phương tiện, tạo điều kiện cho người học lựa chọn nội dung học tập phù hợp với khả năng và sở thích, cho phép người học tiếp cận tối đa với thế giới hiện đại và tri thức nhân loại, tạo cơ hội tham gia học tập mọi lúc, mọi nơi theo tiến trình phát triển của công nghệ thông tin với chi phí hiệu quả. Việc dạy học trực tuyến sẽ là một giải pháp mang tính chiến lược nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, tăng khả năng tiếp cận giáo dục, dân chủ hóa nền giáo dục ở các vùng miền trong cả nước và giữa các quốc gia trên thế giới, đảm bảo quyền tiếp cận bình đẳng với giáo dục kỹ thuật số. Thực tế cho thấy việc giảng dạy trực tuyến ở nhiều cấp học, nhiều môn học còn nhiều hạn chế và bất cập. Những hạn chế về công nghệ, phương pháp giáo dục đã ảnh hưởng đến chất lượng giáo dục, làm mất niềm tin xã hội về dạy học, không mang lại hiệu quả về kiến thức, kỹ

năng, thái độ và năng lực cần thiết cho người học. Để tổ chức việc dạy học trực tuyến có hiệu quả, chúng tôi đề xuất một số biện pháp tổ chức dạy học trực tuyến ở trường phổ thông nói chung và dạy học trực tuyến trong dạy học môn Lịch sử nói riêng.

2. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

2.1. Mô hình dạy học trực tuyến

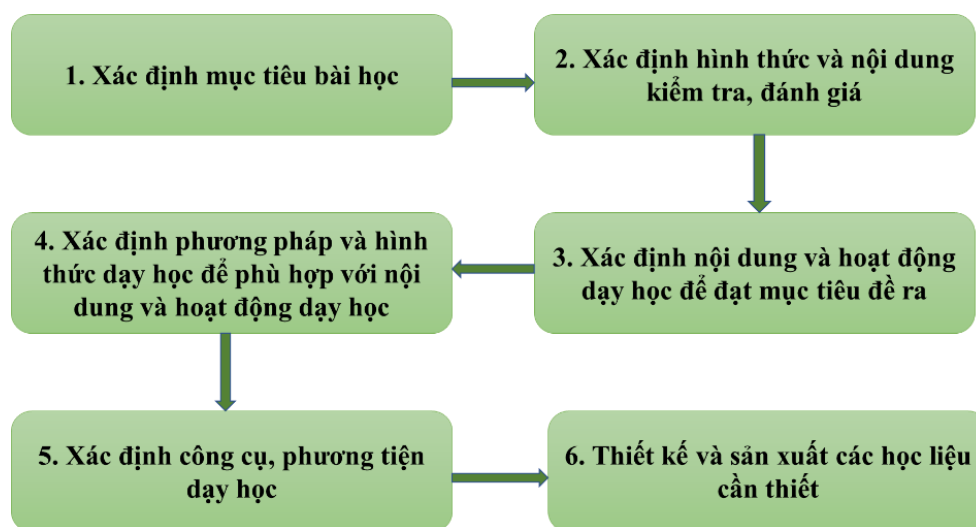
Mô hình đào tạo trực tuyến là sự kết hợp giữa các tài nguyên và phương pháp dạy và học. Để nâng cao hiệu việc dạy học trực tuyến, hiện nay có nhiều mô hình dạy học trực tuyến như: Mô hình dạy học ADDIE (Analysis (Phân tích), Design (Thiết kế), Development (Phát triển), Implementation (Thực thi) và Evaluation (Đánh giá); Mô hình Development; Mô hình Blended Learning; Mô hình ALAPA; Mô hình lớp học đảo ngược... Theo Thông tư số 09/2021/TT-BGDĐT ngày 30/3/2021 quy định “*Người đứng đầu cơ sở giáo dục phổ thông quyết định hình thức tổ chức dạy học trực tuyến*”. Theo đó, hình thức dạy học trực tuyến có thể linh hoạt theo ba hình thức. Một là, hình thức *dạy học trực tuyến hỗ trợ dạy học trực tiếp*. Theo đó, giáo viên có thể cung cấp tài liệu, học liệu, giao nhiệm vụ và giám sát, hướng dẫn học sinh tự học, chuẩn bị cho các hoạt động dạy học trực tiếp. Hai là, *dạy học trực tuyến thay thế một phần quá trình dạy học trực tiếp*. Lúc

này, giáo viên giao cho học sinh một số nội dung tự học ở nhà để tăng thời gian luyện tập, thực hành, trải nghiệm làm việc nhóm, thảo luận khi học sinh ở trường. Ba là, *dạy học trực tuyến thay thế hoàn toàn quá trình dạy học trực tiếp*.

Qua đó, dạy học trực tuyến được hiểu là hoạt động được tổ chức thực hiện trên hệ thống dạy học trực tuyến. Hình thức này chỉ áp dụng khi học sinh không thể đến trường. Đồng thời căn cứ vào đối tượng học sinh, mục tiêu dạy học, nội dung kiến thức và phương pháp, phương tiện dạy học chúng tôi

thấy việc áp dụng mô hình Blended Learning (Dạy học kết hợp) là phù hợp và hiệu quả hơn so với các mô hình hình khác khi dạy học trực tuyến cho học sinh ở phổ thông.

Mô hình Blended Learning (dạy học kết hợp) là mô hình dạy học tương đối mới trên thế giới, mô hình này mới chỉ xuất hiện trong khoảng 15 năm trở lại đây (2016). Blended Learning được hiểu là mô hình học tập kết hợp giữa hình thức học tập trên lớp và học tập trực tuyến, hai hình thức này kết hợp nhằm bổ trợ nhau. Mô hình Blended Learning được biểu diễn qua sơ đồ sau:

Hình 1. Sơ đồ mô hình dạy học Blended Learning

2.2. Một số hoạt động khi tổ chức dạy học trực tuyến

* **Xác định mục tiêu, nội dung bài học:** trước khi tổ chức dạy học trực tuyến giáo viên cần xác định những nội dung cốt lõi, những yêu cầu cần đạt được, phân loại những nội dung kiến thức để tổ chức hoạt động dạy học, lựa chọn phương pháp và phương tiện dạy học, lựa chọn phương pháp và công cụ để tổ chức việc kiểm tra đánh giá. Việc xác định này nhằm đảm bảo tính khả thi và phát huy tính chủ động tích cực của học sinh.

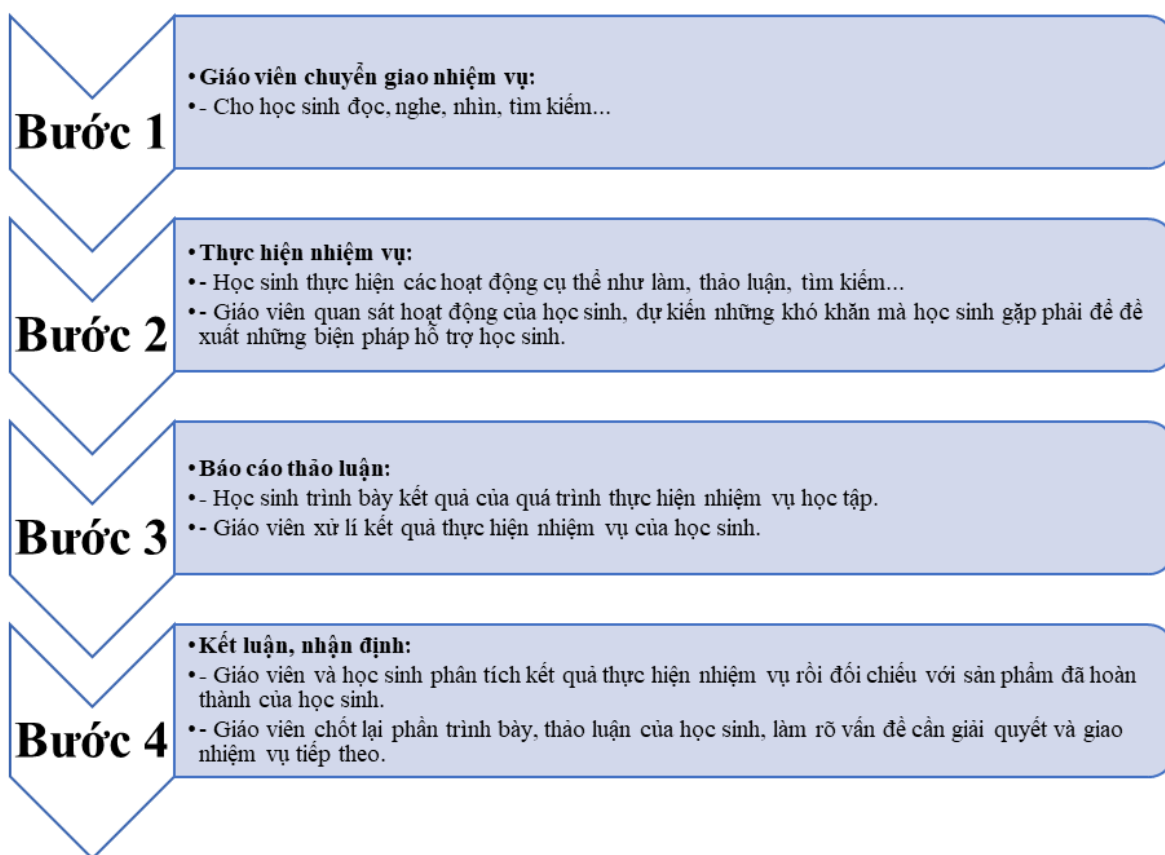
* **Thiết kế bài giảng:** Khi chúng ta lên kịch bản cho một bài giảng (bài giảng nằm trong giáo án của giáo viên) trực tuyến, chúng ta cần đảm bảo được nội dung của bài giảng có kế hoạch cụ thể. Khi dạy, chúng ta sẽ dễ

dàng biết được đã dạy đến phần nội dung nào, kiểm soát nội dung chặt chẽ và chính xác. Khi giảng, chúng ta cần tránh mắc tình trạng giảng dài dòng, hời hợt không khoa học và thiếu hiệu quả. Thông thường giáo viên có thể thiết kế bài giảng dưới dạng Word (văn bản) hoặc bài giảng ở dạng Power Point, bài giảng ở dạng Video... Tuy nhiên, để bài giảng hiệu quả khi dạy học trực tuyến giáo viên nên thiết kế dưới dạng Power Point và video hoặc kết hợp cả hai dạng này trong giờ dạy học trực tuyến. Bởi bài giảng dưới hai dạng này bài giảng sẽ sinh động không chỉ có chữ mà còn có cả âm thanh, hình ảnh sống động, chân thực giúp học sinh cảm thấy hứng khởi hơn trong tiết học vì có thể nhìn hình ảnh trực quan bằng mắt thấy, tai nghe... Do đó, học sinh sẽ hiểu bài học sâu sắc hơn. Kiến thức

trong bài học sẽ được diễn tả qua sơ đồ giúp học sinh được truyền đạt thông tin đầy đủ, khoa học, logic.

* **Tổ chức dạy học trực tuyến:** Tùy vào nội dung bài học, tùy vào loại kiến thức cần

cung cấp cho học sinh mà giáo viên thiết kế, tổ chức các dạng hoạt động để tổ chức dạy học trực tuyến sao cho phù hợp với mức độ nhận thức của học sinh và phù hợp với thời lượng của tiết học.

Hình 2. Sơ đồ tổ chức hoạt động dạy học trực tuyến

***Tổ chức kiểm tra, đánh giá của giáo viên đối với học sinh khi tổ chức dạy học trực tuyến:** Hình thức kiểm tra, đánh giá trong lớp học trực tuyến được thực hiện như sau: Khảo sát nhu cầu (lí do, mục tiêu) học tập của học sinh; Kiểm tra trước mỗi bài học/ khóa học; Quiz online trong và sau mỗi bài học; Tạo các diễn đàn thảo luận và nhận xét lẫn nhau; Làm bài tập cá nhân, nhóm; Giáo viên phản hồi thảo luận với các nhân, nhóm, toàn lớp; Kiểm tra định kì; Nộp bài kiểm tra, bài báo cáo. Việc triển khai nhiều hoạt động đánh giá trong lớp học trực tuyến sẽ không mất nhiều thời gian, nguồn lực và vật tư khi triển khai trên hệ thống online và các ứng dụng phần mềm. Ưu điểm của việc kiểm tra, đánh giá khi dạy học trực tuyến là việc dùng đồng thời nhiều hình thức kiểm tra, đánh giá sẽ hạn chế đáng kể những bất cập trong việc

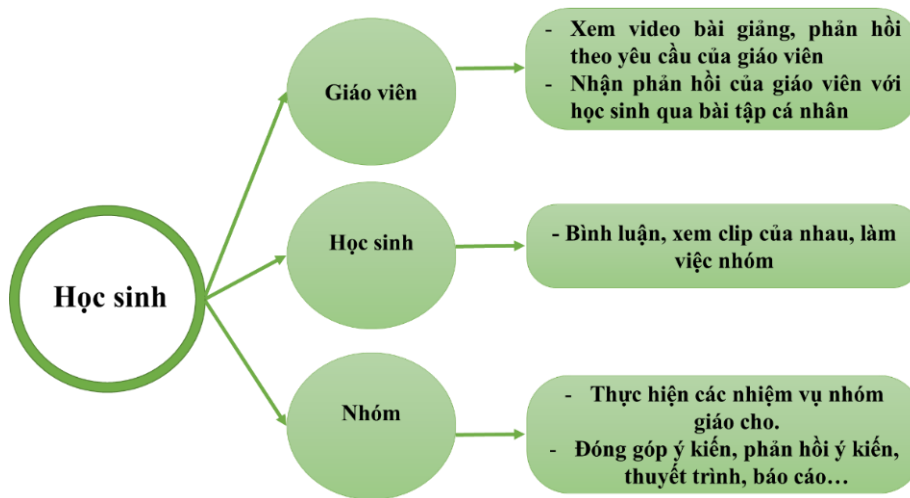
kiểm tra, đánh giá (các quiz tự đánh giá, bài tập cá nhân và bài tập nhóm). Học sinh sẽ tự kiểm tra, nộp và lưu trữ bài tập online ở dạng bài viết, video clip, sản phẩm...

* **Tổ chức việc quản lý chất lượng giáo dục:** Quản lý chất lượng giáo dục và quản lý học sinh trong lớp học trực tuyến luôn là một thách thức cho cả giảng viên lẫn các cấp lãnh đạo. Việc này đòi hỏi giáo viên phải dành rất nhiều thời gian theo dõi tiến độ học tập của từng học sinh trong lớp để đảm bảo chất lượng giáo dục. Tại các lớp học truyền thống hay lớp học trực tiếp giáo viên thường **đôi mắt với các thách thức: Học sinh thường không xem bài trước khi đến lớp** do đó vào buổi học giáo viên gần như phải giảng lại toàn bộ phần lý thuyết. Khi chấm điểm, giáo viên phải mở từng email, chấm điểm, lưu

điểm từng học trò, hoạt động này mất rất nhiều thời gian của giáo viên.

Do đó, toàn bộ tiến trình, bao gồm tiến độ xem bài giảng, bài tập được lưu tại cùng một mặt phẳng để giáo viên dễ dàng theo dõi tình hình chung lớp học. Qua đó, việc tổng hợp lại và đối chiếu kết quả học tập của từng học sinh qua dạy học trực tuyến sẽ dễ dàng, thuận tiện, nhanh chóng, công khai, minh bạch điều này sẽ tạo niềm tin của học sinh đối với giáo viên trong việc đánh giá các mặt kiến thức, kỹ năng, thái độ và năng lực của từng học sinh trong lớp.

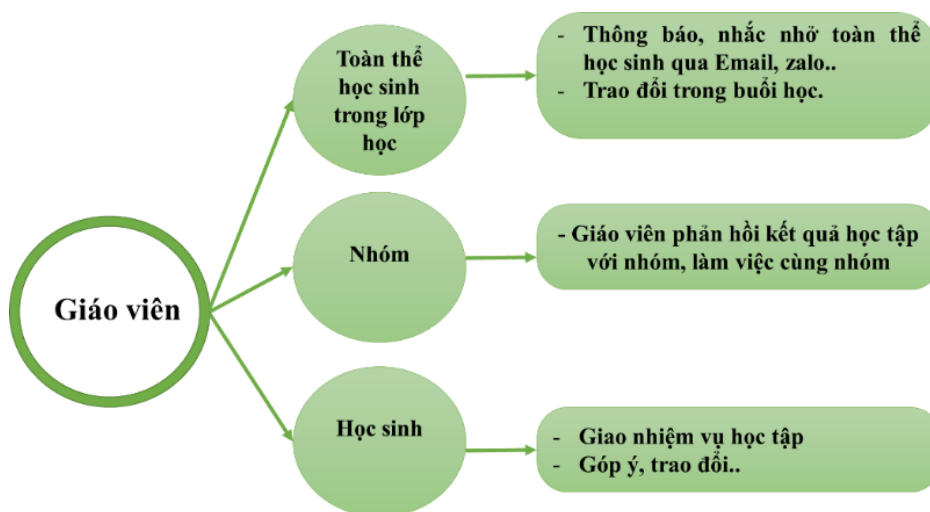
*Tổ chức tương tác giữa giáo viên với học sinh: Đào tạo kỹ năng cho học sinh trên môi trường trực tuyến đã đang là hình thức dạy học mới và dần phổ biến. Trong đó, vấn đề lớn của dạy học trực tuyến là làm sao để tương tác và gắn kết giữa học sinh qua môi trường trực tuyến. Bên cạnh nội dung tốt, giáo viên dạy học có phương pháp tốt thì sự tương tác giữa học sinh với học sinh là khâu quan trọng không thể thiếu trong quá trình dạy học. Sự tương tác của học sinh được mô tả qua sơ đồ sau:

Hình 3. Sơ đồ mô tả sự tương tác của học sinh

Sự tương tác của giáo viên được cụ thể qua các hoạt động: Đưa ra các thông báo, yêu cầu trước khi buổi học diễn ra; Giao nhiệm vụ học tập; Phân nhóm ngay trước thời điểm

trước hoặc trong khi bài học diễn ra; Bầu trưởng nhóm; Điểm danh nhóm; Phản hồi ý kiến cho từng các nhân hoặc cho nhóm, lớp...

Hình 4. Sơ đồ mô tả sự tương tác của giáo viên

2.3. Một số biện pháp tổ chức dạy học trực tuyến cho học sinh trong dạy học môn Lịch sử ở trường phổ thông

Dựa vào mô hình Blended Learning (dạy học kết hợp) và dựa vào khung kế hoạch bài học (theo công văn số 5512/BGDĐT -

GDTrH ngày 18/12/2020) chúng tôi đề xuất một số biện pháp tổ chức dạy học trực tuyến cho học sinh trong dạy học lịch sử ở trường phổ thông như sau:

*Sử dụng tư liệu tham khảo để rèn luyện kỹ năng tìm kiếm, khai thác và lựa chọn thông tin cho học sinh khi tổ chức dạy học trực tuyến

Tài liệu tham khảo có vị trí, ý nghĩa quan trọng trong quá trình dạy học lịch sử ở trường phổ thông, tài liệu tham khảo giúp học sinh cụ thể hóa, minh họa những nội dung kiến thức có trong sách giáo khoa, hiểu sâu sắc những kiến thức cơ bản của bài học và giúp học sinh tự giải quyết có hiệu quả các vấn đề hay những yêu cầu, bài tập có trong sách giáo khoa hay của giáo viên. Việc tự làm việc với tài liệu tham khảo còn giúp học sinh có thói quen đọc sách, phát triển năng lực tư duy, năng lực nghiên cứu và năng lực giải quyết vấn đề trong từng tình huống học tập cụ thể. Việc sử dụng tài liệu tham khảo có liên quan đến nội dung bài học hay vấn đề đang nghiên cứu thường ở dưới dạng: tài liệu văn bản, phim tư liệu, các tranh ảnh lịch sử, các lược đồ, sơ đồ.... Dưới đây là hoạt động sử dụng tài liệu tham khảo dưới dạng văn bản nhằm giúp học sinh giải quyết vấn đề thông qua hoạt động khởi động.

Ví dụ: Khi dạy bài 16 - Phong trào giải phóng dân tộc và tổng khởi nghĩa tháng tám (1939 - 1945). Nước Việt Nam dân chủ cộng hòa ra đời (Lịch sử 12). Để học sinh có quan điểm khách quan, chân thực về cuộc Tổng khởi nghĩa tháng Tám năm 1945, giáo viên tổ chức hoạt động khởi động sau:

- Giáo viên cung cấp cho học sinh tài liệu **“Phải chăng Cách mạng tháng Tám là sự ăn may của Việt Minh”**. Giáo viên yêu cầu học sinh đọc tài liệu ở nhà qua đường link: <https://padlet.com/chumaihuong/ef3k3cks5cfwf8nc>.

- Giáo viên chia cả lớp thành hai nhóm để thực hiện nhiệm vụ:

- Nhóm 1: *Đóng vai đoàn luật sư để bảo vệ quan điểm “**Cách mạng tháng Tám là một hành động nhanh tay cướp chính quyền khi bộ máy chính quyền cũ đã bỏ trống**”*.

- Nhóm 2: *Đóng vai đoàn luật sư đứng ra bảo vệ quan điểm “**Thắng lợi Cách mạng tháng Tám là kết quả tất yếu của cuộc đấu***

tranh lâu dài, gian khổ, hy sinh, kiên cường và tài giỏi của Đảng và nhân dân Việt Nam”.

- Sản phẩm hoạt động trên được tóm tắt dưới dạng sơ đồ tư duy, sau đó nộp cho giáo viên trước buổi học hôm sau. Đầu giờ học trực tuyến, giáo viên tổ chức cho hai nhóm học sinh trình bày nội dung đã chuẩn bị ở nhà. Sau khi hai nhóm trình bày xong giáo viên nhận xét, đánh giá và dẫn dắt học sinh tìm hiểu hoạt động 1, mục III, Khởi nghĩa vũ trang giành chính quyền.

Như vậy, việc sử dụng tài liệu tham khảo là một biện pháp dạy học mang tính tích cực, hiệu quả trong quá trình giáo viên tổ chức dạy học trực tuyến. Việc giáo viên cung cấp tài liệu tham khảo cho học sinh đọc ở nhà không những mở rộng, nâng cao kiến thức có liên quan đến bài học mà còn giúp học sinh rèn luyện được kỹ năng khai thác, lựa chọn thông tin, kỹ năng thuyết trình, phản biện, kỹ năng làm việc nhóm thông qua tình huống dạy học trực tuyến trên.

* Sử dụng đồ dùng trực quan kết hợp hệ thống câu hỏi giúp học sinh hình thành kiến thức mới khi tổ chức dạy học trực tuyến

Hướng dẫn học sinh tri giác tài liệu lịch sử để tạo biểu tượng lịch sử là hoạt động cần thiết và quan trọng trong dạy học lịch sử ở trường phổ thông. Hoạt động này sẽ phát triển tư duy tích cực từ đó rút ra quy luật, bài học kinh nghiệm từ những kiến thức đã học để vận dụng vào thực tiễn. Việc sử dụng đồ dùng trực quan (tranh, ảnh lịch sử, sơ đồ, bảng biểu...) kết hợp với hệ thống câu hỏi khi giáo viên tổ chức dạy học trực tuyến giúp học sinh không những dễ tái hiện bức tranh quá khứ mà còn là biện pháp để phát huy tính tích cực học tập của học sinh trong quá trình dạy học lịch sử ở trường phổ thông. Để hoạt động hình thành kiến thức mới có hiệu quả giáo viên nêu rõ yêu cầu, nhiệm vụ cụ thể với học sinh. Nhiệm vụ mà giáo viên giao cho học sinh có thể là câu hỏi, bài tập, thí nghiệm... Hình thức học tập có thể là cá nhân, nhóm, toàn lớp. Dự kiến sản phẩm: học sinh trình bày, thuyết trình, mô tả, giải thích.... Trong quá trình tổ chức giáo viên hướng dẫn, hỗ trợ, kiểm tra đánh giá quá trình và kết quả thực hiện nhiệm vụ của học sinh.

Ví dụ: khi dạy bài 18, mục III- Chiến dịch Việt Bắc thu đông năm 1947 và việc

đẩy mạnh kháng chiến toàn dân, toàn diện. Để học sinh hiểu được hoàn cảnh và âm mưu của thực dân Pháp trong năm 1947, đồng thời trình

bày được diễn biến, kết quả và ý nghĩa của chiến dịch. Giáo viên tổ chức hoạt động dạy học sau:

“Định hội quân ở Bắc Kạn, tạo thành cái ô bọc lấy Việt Bắc rồi cụp ô xuống. Dưới đánh lên trên đánh xuống phá cho được cơ quan đầu não kháng chiến của ta”

“Chúng mạnh ở 2 gọng kìm, gọng kìm mà gãy thì cái ô sẽ cụp xuống sẽ thành ô rách và cuộc tiến công sẽ thất bại...”

Qua sát lược đồ và đọc nhận định của Chủ tịch Hồ Chí Minh về kế hoạch tấn công của Pháp lên khu căn cứ địa Việt Bắc em hãy làm rõ những nội dung sau:

1. Dựa vào những thông tin trong SGK em hãy trình bày kế hoạch tấn công lên căn cứ địa Việt Bắc của thực dân Pháp. Âm mưu của thực dân Pháp trong kế hoạch này là gì?
2. Em hãy phân tích những thuận lợi và khó khăn của ta và địch trong chiến dịch Việt Bắc năm 1947.
3. Đảng, Chính phủ và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã làm gì để đối phó lại những âm mưu và kế hoạch tấn công của thực dân Pháp trong chiến dịch Việt Bắc năm 1947?

Hình 5: Hoạt động hình thành kiến thức mới

Như vậy, việc sử dụng đồ dùng trực quan (ảnh lịch sử, lược đồ) kết hợp với hệ thống câu hỏi là một pháp quan trọng không thể thiếu trong giờ học trực tuyến. Biện pháp này giúp học sinh chủ động phát hiện, tìm tòi, trình bày, đánh giá những vấn đề trong bài học dưới sự hướng của giáo viên. Qua đó, sẽ phát huy được tính tích cực, sự tương tác của học sinh trong giờ học, đồng thời rèn luyện được năng lực tư duy, kỹ năng trình bày trong quá trình thực hiện nhiệm vụ học tập của học sinh.

* Sử dụng các phần mềm tin học để thiết kế trò chơi cho học sinh khi tổ chức dạy học trực tuyến

Hiện nay có rất nhiều phần mềm tin học hỗ trợ việc dạy học trực tuyến như Kahoot, Quizizz, Wordwall, Baamboozlo, Blooket... Tuy nhiên, phần mềm để thiết kế trò chơi phổ biến nhất được giáo viên và học sinh sử dụng nhiều là Quizizz, Kahoot, Classkick. Trò chơi được sử dụng trong dạy học lịch sử là hoạt động chơi để giáo dục, học tập và rèn luyện, các trò chơi thường có chủ đề, mục đích, nội dung, hành động, yêu cầu, đối tượng nhất định. Việc tổ chức các trò chơi lịch sử luôn

gắn với định hướng mục tiêu dạy bài học mới và gắn hoạt động học tập của học sinh, hình thức tổ chức trò chơi phong phú, trò chơi được tổ chức trong không gian lớp học với thời lượng cho phép (thường là 5 phút) của một tiết học. Việc sử dụng phần mềm tin học để thiết kế trò chơi được tổ chức trong các trường hợp: kiểm tra bài cũ, củng cố, luyện tập bài vừa học, để ôn tập, luyện tập. Để tổ chức trò chơi hiệu quả giáo viên cần chú ý một số nội dung sau:

- Xác định mục tiêu của hoạt động để đánh giá được học sinh nắm được kiến thức ở mức độ nào.
- Nêu rõ yêu cầu của trò chơi (có thể ở dạng câu hỏi trắc nghiệm, bài tập, thí nghiệm ...) rồi giao cho học sinh thực hiện.
- Cần dự kiến sản phẩm của hoạt động (có thể là đáp án, bài báo cáo, bài thuyết trình...).
- Cần nêu cách thức, tiêu chí đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ của học sinh.

Ví dụ: Trước khi dạy bài 14 - Phong trào cách mạng 1930 – 1935 (Lịch sử 12), giáo viên sử dụng phần mềm Quizizz để tạo trò

chơi nhằm kiểm tra kiến thức đã học ở bài 13. Nội dung các câu hỏi được thiết kế qua trò chơi phải là những kiến thức học sinh đã học, thời lượng tổ chức trò chơi không quá 5 phút.

Kết thúc trò chơi giáo viên công bố điểm số người thắng cuộc để có biện pháp khuyến khích, động viên học sinh cho những lần chơi sau.

Hình 6. Hoạt động kiểm tra bài cũ qua trò chơi Quizizz

Hoặc giáo viên có thể sử dụng phần mềm Powerpoint để tạo trò chơi ngay trong slide bài giảng, Ví dụ: khi dạy bài 18 – Nước Mĩ giữa hai cuộc chiến tranh thế giới (1918 -

1939) (Lịch sử 8). Giáo viên thiết kế các câu hỏi trả lời nhanh thông qua slide của phần mềm Powerpoint giúp học sinh luyện tập toàn bộ nội dung kiến thức bài vừa học.

I. NƯỚC MĨ TRONG THẬP NIÊN 20 CỦA THẾ KỈ XX
Trò chơi: AI CHỦ ĐỘNG HƠN

Câu 1
Mô tả nội dung hình và cho biết hai bức ảnh trên phản ánh nền kinh tế Mĩ như thế nào?

Câu 2. Theo em, những nhận xét nào sau đây là đúng về xã hội nước Mĩ?
A Thu nhập của mọi người ngang bằng nhau
B Chênh lệch giàu nghèo quá lớn
C Nhân dân lao động phải sống nghèo khổ
D Sự giàu có chỉ nằm trong tay một số ít người

Câu 3. Quan sát biểu đồ, cho biết những số liệu nào chứng tỏ vị trí số 1 thế giới của Mĩ?

Biểu đồ sản lượng công nghiệp Mĩ so với thế giới

Quốc gia	Phần trăm
Mỹ	48%
Thế giới	52%

Biểu đồ dự trữ vàng của Mĩ so với thế giới

Quốc gia	Phần trăm
Mỹ	60%
Thế giới	40%

Hình 7: Hoạt động luyện tập

Việc sử dụng một số phần mềm tin học để thiết kế trò chơi nhằm hỗ trợ cho hoạt động dạy học là biện pháp quan trọng trong quá trình giáo viên tổ chức dạy học trực tuyến. Hoạt động này không chỉ tạo không khí vui vẻ mà còn rèn luyện kỹ năng, kỹ xảo (quan

sát, trình bày, làm việc nhóm, thực hành, vận dụng kiến thức vào thực tế...), phát triển các thao tác tư duy, lĩnh hội kiến thức cần thiết trong bài học. Tuy nhiên, để học sinh hứng thú, tích cực tham gia trò chơi giáo viên cần lồng ghép sáng tạo giữa kiến thức trong bài

học với trò chơi, cần chủ động, linh hoạt, dự đoán các tình huống trong quá trình tổ chức và phải luôn khuyến khích, động viên, kiểm soát được học sinh tham gia và phải phân phối thời gian hợp lý khi tổ chức trò chơi. Như

* Sử dụng bài tập tình huống để rèn luyện kỹ năng giải quyết vấn đề cho học sinh khi tổ chức dạy học trực tuyến

Bài tập tình huống là dạng bài tập “có cấu trúc ngôn ngữ chuyển hóa mâu thuẫn khách quan thành mâu thuẫn chủ quan để được một sản phẩm nhận thức trung gian giữa biết và chưa biết. Bài tập tình huống vừa có chức năng định hướng tìm tòi lại vừa có chức năng tổ chức các hoạt động nhận thức, vừa mã hóa để tải được một dung lượng kiến thức, kỹ năng nhất định” [3] Bài tập tình huống thường được giáo viên sử dụng trong hoạt động vận dụng nhằm tạo cơ hội cho học sinh vận dụng những kiến thức, kỹ năng và năng lực cá nhân đã được lĩnh hội rèn luyện qua các bài học trên lớp vào thực tiễn cuộc sống. Bài tập tình huống có thể được giao bởi giáo viên, nội dung bài tập là những tình huống hoặc một số vấn đề trong thực tiễn gắn với nội dung bài học để học sinh giải quyết. Học sinh nộp lại sản phẩm dưới dạng bài trình bày, thuyết trình, lí giải, tranh vẽ... Để học sinh thực hiện nhiệm vụ trên có hiệu quả không ảnh hưởng đến thời lượng của tiết học, giáo viên cho học sinh thực hiện nhiệm vụ ngoài giờ học trên lớp, kết quả của hoạt động được giáo viên và học sinh chia sẻ, đánh giá vào thời điểm thích hợp mà giáo viên và học sinh lựa chọn.

Ví dụ: Tình huống dạy học được vận dụng khi dạy học bài 20, mục 2 “Chiến dịch lịch sử Điện Biên Phủ (1954)” (Lịch sử 12), giáo viên đưa ra tình huống học tập như sau: “Nhân kỉ niệm 67 năm Chiến thắng Điện Biên Phủ (7-5-1954 / 7-5-2021), Trung ương, tỉnh Điện Biên đang nỗ lực đẩy mạnh các hoạt động tri ân, đền ơn đáp nghĩa, tuyên truyền giáo dục, góp phần tiếp lửa truyền thống tới đồng bào người dân và du khách. Trong số những du khách có cực chiến binh người Pháp đã đến thăm lại chiến trường xưa. Em

vậy, việc sử dụng một số phần mềm tin học để tổ chức trò chơi giúp học sinh hứng thú, tích cực, chủ động trong quá trình học tập và góp phần định hướng nhiệm vụ học tập trong bài học mới.

hãy đóng vai là hướng dẫn viên du lịch để hướng dẫn và trình bày lại chiến dịch lịch sử Điện Biên Phủ (1954) cho cựu chiến binh đó nghe để hiểu rõ âm mưu của thực dân Pháp cùng với những thắng lợi của quân và dân ta trong chiến dịch Điện Biên Phủ”.

Lưu ý: Nội dung thuyết minh có sử dụng tranh ảnh lịch sử, lược đồ, phim tư liệu rồi nộp dưới dạng video (không quá 15 phút).

Tình huống đóng vai được tổ chức trong các giờ học trực tuyến không chỉ giúp học sinh nắm vững kiến thức mà còn có cơ hội rèn luyện, phát huy được kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng sử dụng các phần mềm tin học để hoàn thành nhiệm vụ học tập (Quay video, kỹ năng chèn tranh ảnh, lược đồ động, cắt phim, chèn âm thanh...) kỹ năng chia sẻ thông tin... Nhờ đó, những kiến thức trong bài học được học sinh vận dụng linh hoạt trong cuộc sống cũng như trong hoạt động hướng nghiệp sau này.

3. KẾT LUẬN

Trên cơ sở nghiên cứu tương đối đầy đủ, toàn diện và hệ thống lí thuyết, thực tiễn việc tổ chức dạy học trực tuyến ở phổ thông nhằm hướng đến mục tiêu tích cực hóa việc học của người học, chú trọng sự tương tác giữa người học và tạo môi trường học tập thuận lợi để học sinh tự mình chiếm lĩnh kiến thức, rèn luyện kỹ năng và có hứng thú khi học bộ môn Lịch sử chúng tôi tiến hành đánh giá, lựa chọn mô hình dạy học trực tuyến, liệt kê các hoạt động cần thiết khi tổ chức một giờ học trực tuyến. Từ đó, bước đầu đánh giá những thuận lợi và khó khăn trong quá trình dạy học trực tuyến ở trường phổ thông để đề xuất những biện pháp giáo dục hiệu quả và mang tính khả thi nhằm đạt hiệu quả cao trong việc hình thành kiến thức, kỹ năng, thái độ và đặc biệt là việc hình thành năng lực, phẩm chất cho học sinh. Tuy nhiên, để vận dụng có hiệu quả các biện pháp tổ chức dạy

học trực tuyến cho học sinh trong dạy học nói chung và dạy học lịch sử nói riêng cần phải đảm bảo các yêu cầu cần thiết từ phía giáo viên và học sinh như: Nội dung dạy học trực tuyến phải đáp ứng mức độ cần đạt hoặc yêu cầu cần đạt của chương trình, bài học; Cần sử dụng linh hoạt các nguồn học liệu để minh họa, mở rộng hoặc nâng cao kiến thức; Sử dụng nhuần nhuyễn, sáng tạo các biện pháp, kỹ thuật dạy học để tăng sự tương tác giữa giáo viên và học sinh giúp học sinh hiểu bài; Bài giảng cần thiết kể bài học khoa học, ngắn gọn (dưới dạng Powerpoint, video)... Như vậy, việc tổ chức dạy học trực tuyến thông qua các biện pháp đề xuất ở trên sẽ nâng cao hiệu quả bài học, góp phần đổi mới phương pháp dạy học lịch sử ở trường phổ thông hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), Công văn số 5512/BGDĐT – GDTrH ngày 18 tháng 12 năm 2020.
- [2]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), Thông tư số 09/2021/TT-BGDĐT ngày 30 tháng 3 năm 2021.

- [3]. Đinh Quang Báo (2011), *Tình huống trong đào tạo giáo viên* (Báo cáo Hội thảo khoa học), Viện nghiên cứu sư phạm – Đại học Sư phạm Hà Nội, tháng 4/2011.
- [4]. Nguyễn Thị Hương Giang (2014), *Công nghệ dạy học trực tuyến theo hướng tiếp cận định hướng người học*, Tạp chí Thiết bị Giáo dục, Số 109, Tr 46-48.
- [5]. Chu Thị Mai Hương (2021): *Vận dụng mô hình Lớp học đảo ngược trong dạy học lịch sử ở trường THPT*, Tạp chí Khoa học Trường Đại học Tây Bắc, số 21.
- [6]. Katie Novak (Author), Catlin Tucker (Author) (2021), *UDL and Blended Learning*, Publisher: Impress.
- [7]. Nguyễn Quốc Khánh (2017), *Thiết kế và tổ chức dạy học trực tuyến học phần Kiến trúc máy tính*, Journal of Science of HNUE, Vol 61, No 1, pp 52 - 64.
- [8]. Linda B. Nilson và Ludwika A. Goodson (2017), *Online Teaching at Its Best: Merging Instructional Design with Teaching and Learning Research I*, Publisher: Jossey-Bass.
- [9]. Tina Stavredes (Author) (July 20, 2011), *Flipped Learning: Effective Online Teaching*, Publisher: Jossey – Bass.

A STUDY ON THE GOOD PRACTICES ON TEACHING HISTORY ONLINE TO STUDENTS AT HIGH SCHOOL

Dr. Chu Thi Mai Huong, MSc. Le Thi Dung
Tay Bac University

Abstract: *This study was conducted to gain deep insights into the good practices currently adopted by history teacher at high school level. Document analysis, survey and interviews were instruments to be used in this study to collect data. The findings showed that teachers tended to use some specific online teaching model with particular techniques and skills. This study proposed some recommendation regarding the improvement of local online teaching among history teachers.*

Keywords: *Online teaching, history teaching.*

Ngày nhận bài: 04/4/2022. Ngày nhận đăng: 13/5/2022.

Liên lạc: Chu Thị Mai Hương, e-mail: chumaihuong@utb.edu.vn